Hobeon

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Docent Muziek
voltijd

Fontys Hogescholen

De kracht van
kennis.

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag
T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870
I www.hobeon.nl
E info@hobeon.nl

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding Docent Muziek
voltijd

Fontys Hogescholen

CROHO nr. 39112

Hobéon Certificering
Datum
12 oktober 2016
Auditpanel
Drs. G.J. Stoltenborg
Drs. M. Wüst
Dr. T. De Baets
I. Jepma
Secretaris
I.A.M. van der Hoorn MSc

INHOUDSOPGAVE

1. BASISGEGEVENS 1

2. SAMENVATTING 3

3. INLEIDING 7

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN 9

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL 25

6. AANBEVELINGEN 27

BIJLAGE I Scoretabel 29
BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels 31
BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten 39
BIJLAGE IV Overzicht auditpanel 41

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen - Fontys Hogeschool voor de Kunsten
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Docent Muziek
registratienummer croho	39112
domein/sector croho	Onderwijs
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Music in Education
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Tilburg
variant	Voltijd
joint programme	n.v.t
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	24 mei 2016
contactpersoon opleiding	Rob van der Sande r.vandersande@fontys.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Docent Muziek** voltijd[1]

bron: http://progress.net
peildatum: 1 april 2016

instroom (aantal)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
▪ voltijd	11	13	13	11	14	17
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar[2]	2010	2011	2012	2013	2014	2015
▪ voltijd	18%	15%	0%	18%	21%	0%
uit de hoofdfase[3]				2009	2010	2011
▪ voltijd				12	9	11
rendement (percentage)[4]				2009	2010	2011
▪ voltijd				0%	18%	15%
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd			12		6,7	
opleidingsniveau docenten (percentage)[5]			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd			55%	45%	0%	
docent–student ratio[6]						
▪ voltijd					1:12	
contacturen (aantal)[7]			1e jaar	2e jaar	3e jaar	4e jaar
▪ voltijd			22	22	18	9

1 Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.
2 Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.
3 Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.
4 Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.
5 Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).
6 De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.
7 Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleiding Docent Muziek is een 240 EC tellende opleiding, behorend tot de Fontys Hogeschool voor de Kunsten in Tilburg. Studenten worden voorbereid op zowel het docentschap als op het muzikantschap. Zij kunnen na hun studie aan de slag als docent muziek in het primair en voortgezet onderwijs, maar ook in het hoger beroepsonderwijs en bij instellingen voor buitenschoolse muziekeducatie. Daarnaast krijgen zij de kennis en vaardigheden mee om als muzikant en/of ensembleleider aan de slag te gaan. De opleiding is het afgelopen jaar gestart met een herziening van het curriculum, die de komende studiejaren wordt uitgerold.

In het Croho register staan op dit moment nog twee varianten van de opleiding Docent Muziek van Fontys. Dit zijn een voltijd en een deeltijd opleiding. De deeltijd opleiding is in afbouw en wordt derhalve niet meer voorgedragen voor accreditatie.

Standaard 1. Boogde eindkwalificaties
De opleiding Docent Muziek heeft zich in de uitwerking van de eigen competenties gebaseerd op de tien competenties uit het landelijke opleidingsprofiel, dat is vastgesteld door het Netwerk Kunstvakdocentenopleidingen (KVDO). De opleiding maakt via een uitwerking naar de Dublin Descriptoren aantoonbaar dat de competenties tegemoetkomen aan de eisen die het internationale werkveld aan hbo-bachelorstudenten stelt.

De opleiding leidt op voor het brede werkveld waarin een muziekdocent aan de slag kan, zowel binnenschools als buitenschools. De opleiding heeft een eigen profilering omschreven, maar naar het oordeel van het panel kent deze weinig differentiatie van het landelijke profiel.
Een 'Tilburgse' profilering door een eigen inkleuring van de competenties of een stevige focus op een specifiek onderwerp, is nog (te) weinig omschreven. Het panel hoort en ziet echter wel dat vocaal musiceren een sterk punt is van de Fontys studenten en docenten. Dit is een aspect waar de opleiding zich sterker mee zou kunnen profileren.

Het hebben van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek krijgen aandacht in de uitwerking van verschillende opleidingscompetenties. Het panel raadt de opleiding aan om met betrekking tot internationalisering iets verder te gaan dan men nu doet en – ook al is muziekeducatie in andere landen anders georganiseerd – meer over de grenzen van Nederland heen te kijken, zowel qua benchmark als qua inhoud. De opleiding onderhoudt over de competenties regelmatig contact met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld en in georganiseerd verband met collega's van andere hogescholen.

Het auditteam beoordeelt standaard 1 op basis van bovenstaande met een 'voldoende'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving
De opleiding Docent Muziek hanteert de Kennisbasis Docent Muziek, opgesteld door het KVDO, en kent daarmee een solide basis. Zij heeft de competenties middels een CLOTS-schema[8] op inzichtelijke wijze uitgewerkt in prestatie-indicatoren.

Het curriculum is opgebouwd aan de hand van verschillende programmalijnen die structuur en richting geven aan het programma. Theorie en praktijk zijn op een goede en samenhangende wijze met elkaar verweven en de complexiteit van de opdrachten neemt gedurende de opleiding steeds verder toe.

[8] CLOTS-schema: schema waarin de koppeling zichtbaar is gemaakt tussen de competenties-leerdoelen-onderwijseenheden-toetsing-studiepunten

Tijdens hun studie moeten de studenten enkele onderzoeksopdrachten uitvoeren, maar een uitgewerkte structuur voor de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden zit hier nog niet achter. De opleiding is zich hiervan bewust en werkt momenteel aan de ontwikkeling van een programmalijn Onderzoek. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling en ziet de eerste resultaten ervan al verschijnen in het programma van het eerste jaar.

Het panel is, net als de studenten, over het algemeen tevreden over de samenstelling en kwaliteit van het docentenkorps. De vaardigheden van docenten in het begeleiden van onderzoek verdienen enige aandacht. De docenten krijgen gelegenheid tot scholing en maken hier ook gebruik van. Het panel is onder de indruk van de campus en de uitgebreide (muzikale) faciliteiten die de opleiding en haar studenten tot hun beschikking hebben.

Op het gebied van onderzoek moet de opleiding nog een aantal stappen zetten en is daar reeds mee gestart. Het panel is verder positief over de inhoud, de structuur en de samenhang van het programma, evenals over het docententeam en de beschikbare voorzieningen. Al met al komt het panel daarmee tot het oordeel 'goed' voor standaard 2.

Standaard 3. Toetsing
Het auditteam is van oordeel dat de opleiding op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze toetst en beoordeelt met behulp van een passende mix aan toetsvormen. Zoals de opleiding zelf ook aangeeft, is de introductie van meer geïntegreerde toetsvormen mogelijk en wenselijk.

Het auditteam heeft enkele van de toetsen bekeken en vastgesteld dat deze toetsen duidelijke criteria kennen en hbo-bachelorniveau representeren. Het afstuderen bestaat uit meerdere onderdelen, die met elkaar aantoonbaar de beoogde eindkwalificaties afdekken.

De examencommissie borgt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. De commissie heeft gezag, is goed georganiseerd en heeft in de afgelopen jaren gestaag aan verbeteringen gewerkt. Het is belangrijk dat de commissie doorgaat op de ingeslagen weg. De toetscommissie vervult een belangrijke rol in het actief toezien op de kwaliteit van het toetsen en beoordelen en voert daartoe met enige regelmaat steekproeven uit.

Het auditteam beoordeelt de opleiding Docent Muziek op basis van de bovengenoemde positieve punten, met inachtneming van een enkel verbeterpunt, met een 'goed' voor standaard 3.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties
Het auditteam is van oordeel dat de afstudeeronderzoeken voldoen aan de basiskwaliteit die van een hbo-bachelorstudent verwacht mag worden. In een aantal gevallen is in de ogen van het panel de becijfering van de onderzoeken aan de hoge kant en heeft het auditteam vragen bij de relevantie van een aantal van de huidige onderzoeksopdrachten. De ontwikkeling van de onderzoeksvaardigheden van studenten kan de afstudeeronderzoeken naar een hoger niveau tillen.

De beroepsgeoriënteerde projecten, stageverslagen, de beroepsgeoriënteerde productie, het musiceerexamen en de portfolio's getuigen evenzeer van hbo-bachelorniveau. Daarnaast vinden afgestudeerden relatief snel een baan en beschikken zij over de juiste kennis en vaardigheden om hun weg te vinden in het werkveld.

Het auditteam beoordeelt standaard 4 op basis van bovengenoemde punten met een 'voldoende'.

Algemene conclusie
De hbo-bacheloropleiding Docent Muziek van Fontys Hogescholen biedt een curriculum aan dat uitgaat van het landelijk vastgestelde Competentieprofiel en de van vastgestelde Kennisbasis voor Docent Muziek.

Het samenhangende programma, het docentenkorps en de uitgebreide faciliteiten maken een goede uitvoering van het onderwijsprogramma mogelijk. Studenten, alumni en het werkveld zijn tevreden over het niveau van de opleiding en van de afgestudeerden.
Het panel geeft een 'goed' voor standaard 2 en 3 en een 'voldoende' voor standaard 1 en 4.
Met inachtneming van de regels van de NVAO komt het panel voor de opleiding als geheel tot het oordeel 'voldoende'.

Het panel adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding Docent Muziek van Fontys Hogescholen opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

Den Haag, 12 oktober 2016

drs. G.J. Stoltenborg,
voorzitter

I.A.M. van der Hoorn MSc,
secretaris

3. INLEIDING

Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK) – onderdeel van Fontys Hogescholen – bestaat uit vier sectoren: Beeldend, Dans, Muziek en Theater. FHK verzorgt veertien bachelor- en masteropleidingen op de gebieden muziek, theater, dans, circus, beeldende kunst, vormgeving en architectuur. Docentopleidingen worden aangeboden op het gebied van theater, dans, beeldende kunst en muziek.

Alle opleidingen van FHK worden aangeboden in één gebouw in Tilburg, met uitzondering van de Academy for Circus and Performance Art die elders in Tilburg is gehuisvest.

De opleiding Docent Muziek van Fontys Hogescholen maakt onderdeel uit van een visitatiegroep met Hanzehogeschool Groningen, Zuyd Hogeschool, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Koninklijk Conservatorium Den Haag, Hogeschool Leiden, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Codarts en ArtEZ.

In het Croho register staan op dit moment nog twee varianten van de opleiding Docent Muziek van Fontys. Dit zijn een voltijd en een deeltijd opleiding. De deeltijd opleiding is in afbouw en wordt derhalve niet meer voorgedragen voor accreditatie.

Ontwikkeling sinds het vorige accreditatieonderzoek (2009)
Het panel dat de audit uitvoerde in 2009 beoordeelde de opleiding Muziek op alle onderdelen als goed of voldoende. Wel noemde het panel voor de beide afstudeerrichtingen enkele concrete verbeterpunten, waarmee de opleiding aan de slag is gegaan.

Bevindingen panel 2009	Doorgevoerde verbeteringen
Het panel is van mening dat de opleiding de competenties, leerdoelen, prestatie-indicatoren en leerdoelen goed heeft uitgewerkt, al kunnen de onderlinge relaties misschien nog wel duidelijker worden weergegeven waardoor de concrete eisen aan de studenten misschien ook meer helder zullen zijn.	In de studiehandleidingen is een koppeling gemaakt met de competenties, prestatie-indicatoren en de kennisbasis en daarnaast is een CLOTS-schema gemaakt waarin de relaties tussen competenties, leerdoelen, onderwijsactiviteiten, toetsing en studiepunten schematisch is weergegeven.
Het panel vindt dat beoordelingsformulieren veel explicieter gemaakt kunnen worden, waardoor de studenten de relatie met de criteria en competenties makkelijker kunnen zien. Ook is er weinig feedback van docenten als bewijsmateriaal in de portfolio's opgenomen.	Alle beoordelingsformulieren zijn aangepast. De opleiding is bezig met de ontwikkeling van een structurele systematiek voor het geven van feedback.
De gebruikte literatuur is enigszins gedateerd.	De literatuurlijst wordt jaarlijks geactualiseerd.
Het panel merkt op dat de onderzoekslijn nog verder ontwikkeld moet worden en dat ook het begrip onderzoek nog nader gedefinieerd moet worden.	Komend studiejaar wordt de ontwikkelde onderzoekslijn expliciet in het curriculum geïntegreerd.
De beoordelingen lijken aan de hoge kant te zijn.	De opleiding heeft de beoordelingscriteria van toetsen herzien en aangescherpt.

In onderstaande rapportage beschrijft het auditteam onder standaard 1, 2, 3 en 4 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven beschreven punten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

De bacheloropleiding Docent Muziek heeft haar eindkwalificatie ontleend aan het landelijk vastgestelde opleidingsprofiel Docent Muziek. Dit opleidingsprofiel is in 2003 vastgesteld door het Netwerk Kunstvakdocentenopleidingen (KVDO). In 2011 heeft het KVDO een nieuw competentieprofiel vastgesteld, dat door Fontys wordt gebruikt voor de opleiding Docent Muziek.

Competentie-domeinen	Dimensie
Artistiek	1. Creëren 2. Ambachtelijk
Pedagogisch en didactisch	3. Pedagogisch 4. Didactisch
Interpersoonlijk	5. Communicatief 6. Samenwerken
Omgevingsgericht	7. Omgevingsgerichtheid 8. Cultureel ondernemen
Kritisch-reflectief	9. Reflectief 10. Groei en vernieuwing

Tabel 1. Opleidingscompetenties Docent Muziek

Profilering
Tijdens de audit is met het management uitgebreid gesproken over de eigen profilering van Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK), de strategische doelen die FHK zich daarbij stelt en de doorwerking daarvan in de verschillende opleidingen. FHK streeft ernaar i) structureel interdisciplinair grensoverschrijdend onderwijs te bieden, ii) haar maatschappelijke betrokkenheid vorm te geven door onderwijs in co-creatie met het hybride werkveld en iii) een internationale leergemeenschap te zijn. Het auditteam acht het verhaal van het management duidelijk, overtuigend en relevant. De FHK staat hiermee nog wel aan het begin. Het auditteam is daarom benieuwd hoe het management dit streven de komende jaren zal concretiseren.

Docent Muziek omschrijft haar eigen profilering als volgt:
- Wij leiden op tot goed gekwalificeerde generalisten met een helder afstudeerprofiel dat gebaseerd is op het Beroepsprofiel en het Opleidingsprofiel Docent Muziek
- Wij onderhouden een sterke binding met het brede beroepenveld
- Wij spelen een initiërende en faciliterende rol in Zuid-Nederland

De opleiding hanteert de competenties zoals deze door KVDO zijn opgesteld. In de uitwerking van de opleidingscompetenties wordt de unieke profilering van de Tilburgse opleiding niet direct zichtbaar, omdat er geen eigen invulling is gegevens aan de competenties uit het opleidingsprofiel. Voor het panel is duidelijk dat de opleiding op dit moment afgestudeerden

aflevert, die op meerdere posities in het muziekonderwijs aan de slag kunnen en daarmee zeker als generalist beschouwd kunnen worden.

Ondanks de niet als zodanig genoemde en/of in de competenties zichtbare profilering, viel het het panel op dat de opleiding met name sterk is op het gebied van de ontwikkeling van vocale vaardigheden. Zo kiezen relatief veel studenten voor de stem als 'instrument'. Ook het Fontys Jazz Choir, waar een aantal studenten van de opleiding deel van uitmaakt, staat al jaren hoog aangeschreven. En naar de verwachting van het panel, zal de in ontwikkeling zijnde samenwerking met de Royal Academy of Music in Aarhus/Aalburg in Denemarken en met Codarts, de aandacht voor vocale vaardigheden nog verder vergroten.

Onderzoek
Aspecten van onderzoek doen en onderzoekend vermogen zijn in de uitwerking van meerdere competenties terug te lezen. Zo staat er bijvoorbeeld in de uitwerking van de competenties dat 'de kunstvakdocent als startbekwaam beroepsbeoefenaar een kritische en onderzoekende houding richting zijn eigen (kunst) pedagogische en artistieke handelen, beroepsopvattingen en persoonlijke concepten heeft'. Ook wordt van de kunstvakdocent verwacht dat hij 'als docent en cultureel ondernemer relevante ontwikkelingen in de samenleving signaleert en onderzoekt en daarin de kansen en mogelijkheden ziet om op een zakelijke en georganiseerde wijze de verbinding te leggen met zijn leer- en werkomgeving'.

Voor de student Docent Muziek staat hierover onder andere in de uitwerking in prestatie-indicatoren dat hij een (artistiek) praktijkonderzoek uitvoert om zijn eigen theoretisch kader te toetsen aan de beroepspraktijk. Ook moet hij in het bezit zijn van relevante onderzoeksvaardigheden ten behoeve van de innovatie binnen de muziekeducatie, deze kunnen toepassen en in staat zijn bevindingen en/of onderzoeksresultaten terug te koppelen naar de onderwijspraktijk.

Het auditteam is van oordeel, dat het (leren) doen van onderzoek en het ontwikkelen van onderzoekend vermogen duidelijk is verankerd in de competenties en de uitwerking in prestatie-indicatoren.

Internationale dimensie
De opleiding heeft inzichtelijk gemaakt op welke wijze de competenties zijn gerelateerd aan de Dublin Descriptoren. Het panel constateert, op basis van deze uitwerking, dat de competenties voldoen aan het vereiste internationale niveau van een hbo-bacheloropleiding. Inhoudelijk bevatten de competenties (nog) niet expliciet elementen van internationalisering.

Zoals al eerder is vermeld, is één van de ambities van FHK - en daarmee ook van Docent Muziek - om een internationale gemeenschap te zijn. Tijdens het gesprek met het management werden deze ambities voor de opleiding Docent Muziek enigszins genuanceerd. Op het gebied van vocaal onderwijs heeft de opleiding de ambitie om op internationaal niveau samen te werken. Maar anders dan geldt voor de afgestudeerden van het Conservatorium en Muziektheater, komen de afgestudeerden van de opleiding Docent Muziek slechts sporadisch in het buitenland of bij een internationaal gezelschap terecht. Dit heeft volgens het management te maken met de positie die muziekonderwijs inneemt in het onderwijsbestel in verschillende landen. Deze posities verschillen in grote mate van elkaar en zorgen ervoor dat het voor Nederlandse muziekdocenten niet eenvoudig is om in het buitenland aan het werk te gaan. Hierin speelt ook de erkenning van een Nederlandse onderwijsbevoegdheid in het buitenland een rol.

Het panel herkent deze situatie, maar raadt de opleiding toch aan om eens te kijken naar muziekonderwijs in het buitenland. Te denken valt aan buurlanden, zoals België en Duitsland.

Juist omdat de Nederlandse vorm en inhoud van muziekonderwijs verschilt van de Belgische of Duitse opzet, is het interessant om deze systemen en inhouden met elkaar te confronteren. Dit is niet alleen voor de studenten van belang, maar ook docenten zullen nieuwe inzichten opdoen door het muziekonderwijs in andere landen te bestuderen, zo verwacht het panel.

Contacten met het werkveld en vakgenoten
Het auditteam constateert dat Docent Muziek op verschillende manieren contact onderhoudt met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld, waarbij o.a. gesproken wordt over de eisen aan de afgestudeerden en de opzet en inrichting van het programma. Dat gebeurt o.a. op de volgende manier:

- de studieleider participeert in het Landelijk Overleg van Opleidingen Docent Muziek (O2DM);
- (gast)docenten van de opleiding werken in de beroepspraktijk als uitvoerend musicus en/of docent en nemen hun ervaringen mee naar de opleiding;
- tweejaarlijks organiseert de opleiding een werkveldconferentie, waarbij vertegenwoordigers van scholen, leidinggevenden en professionals van voor de opleiding relevante organisaties aanwezig zijn en er wordt gediscussieerd over actuele thema's.
- dit jaar is voor het eerst een alumni-event georganiseerd om contact met alumni te onderhouden en via hen informatie over het werkveld te verzamelen. Deze eerste bijeenkomst heeft tevens een alumni-klankbordgroep opgeleverd. Deze klankbordgroep zal een aantal keer per jaar bijeenkomen om ontwikkelingen te bespreken.

Weging en Oordeel
De opleiding Docent Muziek heeft zich in de uitwerking van de eigen competenties gebaseerd op de tien competenties uit het landelijke opleidingsprofiel. De opleiding onderhoudt over de competenties regelmatig contact met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld en met collega's van andere hogescholen. De competenties voldoen aantoonbaar aan de eisen die het werkveld aan afgestudeerden stelt.

De opleiding leidt op voor het brede werkveld, in met name Zuid-Nederland, waar een muziekdocent aan de slag kan. Een 'Tilburgse' profilering door een eigen inkleuring van de competenties of een stevige focus op een specifiek onderwerp, wordt door de opleiding niet expliciet benoemd of uitgewerkt. Het panel hoort echter wel dat vocaal onderwijs een sterk punt is bij Fontys, waar de opleiding zich sterker mee zou kunnen profileren.

Het hebben van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek krijgen aandacht in de uitwerking van verschillende opleidingscompetenties. De visie/doelstellingen op het gebied van internationalisering behoeven verdere uitwerking/toelichting, ook vanwege de afwijkende positie die de opleiding Docent Muziek hierin inneemt ten opzicht van de andere opleidingen binnen FHK.

Het auditteam beoordeelt deze standaard voor Docent Muziek op grond van bovenstaande met een 'voldoende'.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Instroom
Om toegelaten te worden tot de opleiding Docent Muziek is een havo-, vwo- of mbo-4-diploma vereist. De opleiding stelt geen verdere eisen aan de vooropleiding van de studenten, maar kent wel een toelatingsexamen waarbij onder andere getoetst wordt op theoretische kennis en musiceren op het eigen instrument. Studenten die niet beschikken over de juiste vooropleiding of scholieren die eerder willen starten met de vooropleiding van Docent Muziek, kunnen terecht bij het Best Music Education Center (BMEC). Hier kunnen zij die lessen volgen die de zij nodig hebben om toegelaten te worden tot de opleiding.

Programma
Koppeling competenties – programma
Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding in een zogeheten CLOTS-schema[9] in beeld heeft gebracht wat de samenhang is tussen de competenties, prestatie-indicatoren, onderwijsactiviteiten, toetsing en de bijbehorende studiepunten. De competenties zijn uitgewerkt naar prestatie-indicatoren. Per prestatie-indicator is aangegeven welke onderwijsactiviteiten bijdragen aan de ontwikkeling ervan en op welke wijze(n) dit wordt getoetst. Het uitgewerkt CLOTS-schema laat zien dat met de programma-opzet alle competenties aan de orde komen.

Opzet en inhoud van het programma
Het programma van de opleiding Docent Muziek bestaat uit acht semesters, die elk 30 EC omvatten. De major bestaat uit 210 EC en de minor heeft een omvang van 30 EC. Elk studiejaar bestaat uit vier perioden van 10 weken, met daarin 8 lesweken, een toetsweek en een week voor activiteiten zoals herkansingen, excursies en terugkomdagen.

Het onderwijs binnen de opleiding Docent Muziek is competentiegericht. Alle onderwijsactiviteiten hebben uiteindelijk tot doel om de opleidingscompetenties op het hbo-bachelorniveau te behalen. De opleiding heeft haar programma ontwikkeld vanuit het sociaal-constructivistisch concept. De opbouw van de competentieniveaus, waarbij o.a. complexiteit en zelfstandigheid steeds verder toenemen, sluit hierbij aan.

De opleiding is van mening dat 'een bekwame docent muziek naast zijn pedagogische en didactische kwaliteiten ook over brede musiceervaardigheden en –ervaringen moet beschikken'. Het curriculum is daartoe ingedeeld in een aantal programmalijnen, waarvan Docentschap en Beroepspraktijk het meest centraal staan. Onderdelen van de programmalijn Docentschap zijn muziekdidactiek, onderwijskunde, spreekstemtechniek en ensembleleiding.

[9] CLOTS-schema: schema waarin de koppeling zichtbaar is gemaakt tussen de competenties-leerdoelen-onderwijseenheden-toetsing-studiepunten

In de programmalijn Beroepspraktijk kan de student de opgedane kennis uit de programmalijn Docentschap in de praktijk brengen tijdens stages en beroepsoriënterende projecten met cases uit de praktijk. Tot deze programmalijn behoren ook het maken van beroepsgerelateerde producties, het Transferlab, een vrije studieruimte en het samenstellen van het portfolio.

Verder is er de programmalijn Musiceren, die tot doel heeft de student artistiek/muzikaal te ontwikkelen en instrumentaal-technisch vaardig te maken. Gedurende vier jaar worden de studenten geschoold in hun eigen instrument. Daarnaast volgen de studenten het vak Poppracticum, waar zij o.a. de technieken leren voor een adequate beheersing van drums, bas- en slaggitaar en toetsen om leerlingen instrumentaal te begeleiden. Ook leren ze tijdens het Poppracticum om als band te spelen en om een groep muzikanten te (bege)leiden. Hiernaast zingen alle studenten verplicht in minimaal één koor als onderdeel van de module MusiCompany lab.

Tijdens de programmalijn Muziektheorie krijgen de studenten onder andere les in algemene muziekleer, solfège, harmonieleer en analyse. In de programmalijn Historie is er aandacht voor muziek- en cultuurgeschiedenis. In aansluiting daarop krijgen studenten in de programmalijn Interdisciplinair het vak Kunst algemeen en daarnaast voeren zij een tweetal projecten uit met studenten van andere kunstopleidingen binnen FHK. Deze programmalijn is er onder andere op gericht om studenten voldoende bagage mee te geven om het vak CKV te kunnen verzorgen in het voortgezet onderwijs

Verder kent het curriculum de minor en het afstuderen. De minor is een vrij in te vullen studieruimte van 30 EC. Studenten kunnen kiezen voor één van de vijf minoren van FHK[10], een andere minor van Fontys Hogescholen of een minor van een andere instelling. De studenten kunnen ook een eigen minor samenstellen uit modulen van andere disciplines van de opleiding Muziek: de 'compositieminor' genaamd. Daarvoor overleggen de studenten met hun studieloopbaanbegeleider over de invulling. De student moet de gekozen invulling van de compositieminor ter goedkeuring voorleggen aan de examencommissie.

Het afstuderen bestaat uit verschillende onderdelen en komt bij Standaard 3 en 4 verder aan de orde.

Het is het panel duidelijk dat de programmalijnen zorgen voor een overzichtelijk programma dat qua inhoud gestoeld is op de Kennisbasis Docent Muziek. De Kennisbasis is in 2012 opgesteld door het HBO-Netwerk Kunstvakdocentenopleidingen (KVDO) en is gevalideerd door het (internationale) werkveld. De opleiding maakt verder gebruik van relevante boeken en literatuur.

Samenhang van het programma
Op een aantal manieren zorgt de opleiding voor samenhang in het programma. Gedurende de opleiding moeten de studenten drie opeenvolgende niveaus van de opleidingscompetenties gaan beheersen; van hoofdfasebekwaam via eindfasebekwaam naar startbekwaam. Een hoger niveau wordt gerelateerd aan een grotere complexiteit en zelfstandigheid en een veranderende context. Zo zijn de opdrachten in het eerste jaar eenvoudig en gestructureerd van aard en krijgen studenten instructie en begeleiding. In het laatste jaar zijn de opdrachten complex, onbekend en ongestructureerd en begeleiding is alleen op afroep beschikbaar.

[10] De vijf kunstminoren van FHK zijn (i) Interdisciplinaire projecten, (ii) Kunst en context, (iii) Kunst, cultuur en onderzoek, (iv) Cultureel ondernemerschap en (v) Media in performance

Ook zit er een opbouw in de stages, waarbij de studenten in het eerste jaar starten met een stage in het primair onderwijs en in het vierde jaar eindigen met een stage in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. In de tussenliggende jaren lopen zij ook stage in de onderbouw van het voortgezet onderwijs en bij een instelling voor buitenschoolse kunst- en cultuureducatie.

De modules die in de betreffende jaren in de programmalijn Docentschap worden gegeven, sluiten aan bij de stageplek (doelgroep) van de studenten op dat moment. Zo sluiten de theorie, opdrachten en cases die in het eerste jaar worden behandeld aan bij het primair onderwijs, waar de student op dat moment stage loopt.

De programmalijnen Muziektheorie en Musiceren zijn ondersteunend aan de programmalijnen Beroepspraktijk en Docentschap. In de programmalijn Musiceren maken de studenten zich de kennis en vaardigheden eigen die hen in staat stellen om straks als docent de eigen leerlingen zowel instrumentaal als vocaal te begeleiden. Deze programmalijn speelt bij de ontwikkeling van het instrumentale en vocale repertoire in op de verschillende onderwijstypen die gedurende de opleiding aan de orde komen. De programmalijn Muziektheorie voorziet studenten van theoretische muziekkennis. De vakken Muziek- en Cultuurgeschiedenis hanteren een chronologische opbouw.

Het panel stelt vast dat de opleiding zorgt voor samenhang in het programma door vakken in een bepaalde periode aan te laten sluiten en ondersteunend te laten zijn voor de doelgroep waar de student op dat moment stage loopt. Ook qua complexiteit laat het programma een duidelijke opbouw zien.

Oriëntatie op de beroepspraktijk
De programmalijn Beroepspraktijk is erop gericht studenten kennis te laten maken en klaar te stomen voor hun toekomstige rol als muziekdocent. Tot deze programmalijn behoren onder andere de stages. Zoals eerder beschreven, lopen de studenten in alle jaren van hun opleiding een stage, steeds in een andere onderwijsinstelling en/of een ander onderwijstype. Zij moeten zelf lessen verzorgen en lessen van medestudenten bijwonen en evalueren.

De programmalijn Beroepspraktijk omvat ook beroepsgeoriënteerde projecten. Dit zijn lessen en/of opdrachten die erop gericht zijn een beeld te vormen van het brede werkveld. Studenten volgen onder andere mediaworkshops om vervolgens zelf een digitaal (onderwijs)programma verder te onderzoeken en te ontwikkelen tot lesonderdeel. Ook een excursie naar (de Afdeling Muziekeducatie van) het Concertgebouw in Amsterdam, sollicitatietraining en het schrijven van een subsidieaanvraag voor een educatief muziekproject behoren tot deze module.

Een andere manier waarop de opleiding de oriëntatie op de beroepspraktijk vergroot, is via het Transferlab. Deze module maakt sinds vorig studiejaar onderdeel uit van het programma en heeft tot doel om studenten in duo’s goed lesmateriaal te laten ontwerpen dat daadwerkelijk gebruikt kan gaan worden in verschillende onderwijsinstellingen. Het panel vindt dit een goed voorbeeld van authentiek leren: een beroepsproduct ontwikkelen dat daadwerkelijk toegepast wordt in de praktijk.

Het panel is op basis van de modulebeschrijvingen en de gesprekken met docenten en studenten van mening dat de opleiding op relevante wijze invulling geeft aan én studenten in voldoende mate ervaring laat opdoen in de beroepspraktijk.

Onderzoeksvaardigheden
De opleiding heeft onlangs een inventarisatie uitgevoerd om inzichtelijk te maken in welke vakken en opdrachten door studenten onderzoeksactiviteiten uitgevoerd moeten worden. Het overzicht laat zien dat er reeds een aantal opdrachten zijn, verdeeld over de verschillende studiejaren, die beogen de onderzoeksvaardigheden van de studenten te ontwikkelen. Zo vormen de Transferlabs een mooi voorbeeld van een project waarbij studenten (literatuur)onderzoek moeten doen om vervolgens lesmateriaal te ontwikkelen. Verder moeten studenten voor verschillende vakken literatuur bestuderen, papers schrijven en voor de programmalijn Interdiscipline moet de student onderzoek doen naar inspiratiebronnen en dit vertalen naar een eigen product. Uiteindelijk voert de student een afstudeeronderzoek uit.

Maar, zo geeft de opleiding ook aan, de diverse onderzoeksactiviteiten staan nog te veel op zichzelf. Ze worden gedaan omdat het voor de opdracht nodig is, maar ze zijn niet expliciet in het programma gezet met als doel om in gezamenlijkheid en structureel de onderzoeksvaardigheden van studenten te ontwikkelen. De opleiding schrijft in haar kritische reflectie dat 'het ontwikkelen van een onderzoekende attitude op dit moment nog niet optimaal tot zijn recht komt'. Het panel ziet inderdaad dat de opleiding zoekende is naar de rol(len) die onderzoek kan spelen binnen de kunstvakdocentopleidingen. Deze zoektocht is niet alleen waarneembaar bij deze opleiding, zo weet het panel. Het is een generieke kwestie waar veel van de Docent Muziek (en andere kunstvakdocent-) opleidingen op dit moment aan werken.

Het panel moedigt de opleiding aan om een heldere visie te ontwikkelen met betrekking tot onderzoek en onderzoeksvaardigheden op hbo-bachelorniveau binnen de opleiding Docent Muziek. Verder juicht het panel het plan van de opleiding toe om een onderzoekslijn te ontwikkelen die ondersteunend is voor de andere programmalijnen – in het bijzonder Beroepspraktijk en Docentschap - maar die tevens op gestructureerde wijze leidt tot de verdere ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden. De eerste activiteiten op dit gebied zijn reeds zichtbaar. De curriculumvernieuwing is een mooi traject om dit in mee te nemen.

Hiernaast ziet het panel het als een goede mogelijkheid om contact te zoeken met één of meerdere lectoren/lectoraten. Het hoeft hierbij niet noodzakelijkerwijs te gaan om een lector op het gebied van de kunsten. Het ligt misschien net zo voor de hand om de samenwerking op te zoeken met een lector/lectoraat, op het gebied van educatie, ondanks dat deze zijn gepositioneerd binnen andere hogescholen van Fontys (o.a. Fontys Lerarenopleiding Tilburg).

Internationalisering
Zoals reeds benoemd bij standaard 1, is één van de ambities van FHK erop gericht om een internationale leergemeenschap te creëren. Het panel begrijpt dat deze ambitie voor Docent Muziek wellicht iets meer voeten in de aarde heeft om te realiseren dan dat het geval is voor Muziektheater of Conservatorium. De eerste initiatieven om te komen tot een wat verdergaande internationale oriëntatie zijn al wel zichtbaar.

De samenwerking met de Royal Academy of Music in Denemarken en Codarts op het gebied van Vocal Leadership is volgens het panel een heel goede stap. Ook de studenten zijn zeer enthousiast over deze samenwerking. Een aantal studenten vertelde het panel bovendien dat zij mogelijk een master wil gaan doen aan de Royal Academy of Music in Aarhus/Aalborg.

Studenten kunnen momenteel geen stage lopen in het buitenland zonder studievertraging op te lopen en dat vinden zij jammer. Dit komt doordat de studenten één dag in de week stage lopen en de andere dagen zelf lessen volgen. Ga je als student naar het buitenland, dan mis je daardoor de reguliere lessen, die vervolgens later ingehaald moeten worden. De opleiding werkt momenteel aan het scheppen van de juiste randvoorwaarden om buitenlandstages aantrekkelijker te maken door blokstages te introduceren.

Internationalisering is geen uitgesproken ambitie van de opleiding Docent Muziek, toch zijn/worden enige elementen ervan inmiddels wel gerealiseerd. Het panel verwacht dat de internationale ambitie van FHK de opleiding verder zal stimuleren en enthousiasmeren om meer werk te maken van internationalisering. Het panel wil de opleiding dan ook aanraden het niet te laten bij de samenwerking met de Deense Royal Academy of Music en de buitenlandse stage, maar verder te kijken. Internationalisering kan ertoe bijdragen studenten in staat te stellen muziekpedagogische vraagstukken te bestuderen los van politiek-structurele situaties van een land of regio.

Personeel
Het Fontys-brede personeelsbeleid stelt dat docenten moeten beschikken over een masterdiploma. Het personeelsbeleid van de Academie voor Muziekeducatie is erop gericht studenten optimaal voor te bereiden op de beroepspraktijk. In het geval van de opleiding Docent Muziek betekent dit dat de docenten zelf goed moeten kunnen musiceren en ook sterke didactische kwaliteiten hebben.

De opleiding Docent Muziek heeft op dit moment een team van 12 docenten, dat het onderwijs ontwikkelt en verzorgt. Deze docenten vormen een goede afspiegeling van de deskundigheden die in het programma aan de orde komen, waaronder zang- en instrumentbeheersing muziekdidactiek, onderwijskunde en muziektheorie en -geschiedenis. Hiernaast 'leent' de opleiding docenten van andere opleidingen binnen FHK of zet externe docenten in.

Van de eigen docenten heeft ongeveer de helft een masterdiploma, waaronder Master of Music en Master Onderwijskunde. Door het management wordt gestuurd op masterontwikkeling vanuit het idee van kwaliteitsverbetering van de opleiding. Bovendien is de visie van de academie dat kwaliteit van docenten niet alleen blijkt uit het diploma dat zij hebben behaald, maar ook zit in de ervaringen die zij hebben opgedaan en nog steeds opdoen in de beroepspraktijk. Op basis van de cv's en de gesprekken over onderzoek en onderzoeksbegeleiding, constateert het panel dat de vaardigheden in onderzoeksbegeleiding binnen het docentteam verder ontwikkeld moeten worden. Het panel geeft de opleiding in overweging om een PhD profiel toe te voegen aan het team, teneinde de ambitie van de 'Academie voor Muziekeducatie' op het vlak van onderzoek kracht bij te zetten. Daarnaast wil het panel de opleiding meegeven dat het volgen van een Master of Music niet per definitie de noodzakelijke bekwaamheid voor onderzoeksbegeleiding in een docentenopleiding oplevert.

De docenten zijn erg tevreden over de mogelijkheden die zij op het gebied van professionalisering krijgen. Zij worden door het management aangemoedigd om 'naar buiten' te gaan. Zo is één van de docenten vorig jaar naar de PEVOC[11] Conference in Italië geweest, volgt één van de docenten een traject bij het Berklee College of Music en gaan twee docenten binnenkort starten met een masteropleiding. Verder volgen de docenten korte cursussen, onder andere over mediawijsheid en voor het behalen van de BKO.

De studenten zijn zeer te spreken over zowel de onderwijskundige als de muzikale kwaliteiten van hun docenten. Zij zien hun docenten als een voorbeeld.

Voorzieningen
Alle opleidingen van Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK) zijn ondergebracht in één gebouw nabij de Concertzaal en verschillende grote en kleine theaters in Tilburg. Het feit dat alle opleidingen dicht bij elkaar zitten, maakt het goed mogelijk cross-overs te organiseren en waar nodig/gewenst gebruik te maken van elkaars faciliteiten.

[11] Pan European Voice Conference

De faciliteiten waarover FHK en ook de opleiding Docent Muziek beschikken, zijn indrukwekkend. Er zijn grotere en kleinere zalen voor repetities, samenspel en uitvoeringen, lokalen met verschillende instrumenten voor lessen aan grotere en kleinere groepen en lessen aan individuele studenten en veel studieruimtes die bijna allemaal zijn voorzien van een piano of oefenvleugel.

Studenten (en docenten) kunnen oefenruimten reserveren. Het gebouw is van maandag tot en met zaterdag open van 's morgens 8 uur tot 's avonds 10 uur, zodat zij ook 's avonds en deels in het weekend gebruik kunnen maken van de faciliteiten voor zelfstudie of samenspel.
In het gebouw is een mediatheek waar studenten en docenten o.a. databanken kunnen raadplegen en vakliteratuur, bladmuziek, theaterteksten en dvd's kunnen lenen.

De informatievoorziening over de inhoud en organisatie van de opleiding en de studievoortgang acht het auditteam in orde. Studenten kunnen op het portal alle benodigde informatie vinden. De SLB'er bespreekt met elke student minstens tweemaal per jaar zijn studievoortgang en de student kan zijn voortgang en de beoordelingen inzien via het digitale studentvolgsysteem Progress.

Curriculumherziening
De opleiding signaleert dat het werkveld verandert. Er komt steeds meer aandacht voor en vraag naar muziekeducatie in het buitenschoolse domein. Ondanks dat de opleiding daar in het huidige curriculum reeds aandacht aan besteedt, wil zij hier nog beter op inspelen. Tevens wil zij haar studenten meer ruimte geven om zich te specialiseren. Daarom is de opleiding gestart met een herijking van het programma. Dit houdt in dat de opleiding vanaf september 2016 een vernieuwd programma invoert, dat bestaat uit een basisopleiding als docent muziek (jaar 1 en 2) met de mogelijkheid tot specialisatie in jaar 3 en 4. De specialisaties betreffen Vocal Leadership (leiden en coachen van vocaal ensemble in binnen- en buitenschoolse setting), Muzikantschap (beheersing eigen instrument en leiden en coachen van instrumentale ensembles) en Kunst in Cultuureducatie (extra bekwaamheden om CKV en Kunst Algemeen te geven, inclusief specialisatie in het werkveld van PO en buitenschoolse muziekeducatie). Alle drie de specialisaties richten zich op educatie en alle studenten - ongeacht hun specialisatie(s) - ontwikkelen gedurende hun studie die kennis en bekwaamheden die nodig zijn voor het behalen van de eerstegraads onderwijsbevoegdheid.

Het panel begrijpt de afwegingen van de opleiding om de drie specialisaties te introduceren en is van mening dat de specialisaties passen bij het beroepenveld en bij de profilering van de opleiding Docent Muziek van FHK. Het panel kreeg de indruk dat de studenten – ook degenen die in de opleidingscommissie of studentenraad zitten – het nog lastig vinden zich een beeld te vormen van de specialisaties. Er is echter regelmatig overleg met de Studentenraad en Opleidingscommissie over de curriculumherziening, waardoor het panel er vertrouwen in heeft dat de meningen en ideeën van studenten ook worden meegenomen in de uiteindelijke vormgeving van de specialisaties.

Weging en Oordeel
De opleiding Docent Muziek kent een solide basis en heeft de competenties op inzichtelijke wijze uitgewerkt in prestatie-indicatoren. De verschillende programmalijnen geven structuur aan het programma. Theorie en praktijk zijn op goede en samenhangende wijze met elkaar verweven en de complexiteit van de opdrachten neemt gedurende de opleiding toe. Gedurende hun studie moeten de studenten enkele onderzoeksopdrachten uitvoeren, maar een uitgewerkte visie op/structuur voor de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden zit hier nog niet achter.

De opleiding is zich dit bewust en werkt momenteel aan de ontwikkeling van een onderzoekslijn. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling en ziet dat de eerste resultaten ervan zichtbaar zijn in het programma van het eerste jaar.

Het panel is, net als de studenten, tevreden over de samenstelling en kwaliteit van het docentenkorps. De docenten krijgen gelegenheid tot scholing en maken hier ook gebruik van. Het panel is onder de indruk van de faciliteiten die de opleiding en haar studenten tot hun beschikking hebben.
Op het gebied van onderzoek moet de opleiding nog een aantal stappen zetten. Zij is hier reeds mee gestart. Het panel is verder positief over de inhoud, de structuur en de samenhang van het programma, evenals over het docentteam en de beschikbare voorzieningen. Al met al komt het panel daarmee tot het oordeel 'goed' voor standaard 2.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen
De opleiding heeft haar toetsbeleid duidelijk beschreven. Zij gaat uit van competentiegericht onderwijs en wenst de ontwikkeling van de student, zijn geleidelijke groei van kennis, vaardigheden en houding gedurende de studiejaren goed te monitoren. De opleiding streeft er naar om de competentietoetsing (formatief en summatief) steeds meer een integraal karakter te geven, waarbij de authentieke beroepssituatie het uitgangspunt is. Daarnaast toetsen de docenten de kennis-, vaardigheids- en houdingsaspecten ook afzonderlijk. De opleiding maakt gebruik van een mix van summatieve toetsvormen: stages, vaardigheidstoetsen, kennistoetsen, opdrachten, verslagen en procesbeoordelingen.

Over het algemeen toetsen de docenten de theoretische vakken door middel van kennistoetsen en essays. Voor de toetsing van 'het docentschap' gebeurt dit onder andere via de stages en bij de musiceervakken gebeurt dat met vaardigheidstoetsen in de vorm van uitvoeringen.

De summatieve mix van toetsen vult de opleiding aan met een drietal portfolioassessments: aan het einde van de propedeuse, de hoofdfase en de afstudeerfase. Daarmee volgen en verifiëren de docenten de groei en ontwikkeling van de student over de jaren.

Het panel is van oordeel dat de opleiding zorgt voor een goede mix van toetsvormen. Het panel is het met de opleiding eens dat meer geïntegreerde vormen van toetsing mogelijk zijn en voor de studenten tot een verlaging van de ervaren piekbelasting in toetsweken kan leiden. Het panel moedigt de opleiding dan ook aan hier verder mee aan de slag te gaan en dit mee te nemen in de hernieuwing van het curriculum.

Borging validiteit, betrouwbaarheid en inzichtelijkheid
In de CLOTS-schema's van de verschillende leerjaren staat weergegeven welke toetsvorm er per vak wordt gehanteerd en welke waardering in EC's het behalen van de toets oplevert. Op verschillende manieren zorgt de opleiding ervoor dat de toetsen betrouwbaar, valide en transparant zijn:

- De beoordelingscriteria geldend voor een toets worden afgeleid van de leerdoelen en competenties die voor de betreffende onderwijseenheid zijn geformuleerd. De criteria zijn opgenomen in de studiehandleiding.
- Er wordt gebruik gemaakt van een mix aan toetsvormen.
- Bij het opstellen van de toetsen wordt gewerkt volgens het vier-ogenprincipe.
- Bij de beoordeling van vaardigheidstoetsen zijn altijd minimaal twee beoordelaars betrokken.
- Bij de beoordeling van het afstuderen is het werkveld vertegenwoordigd.
- De examencommissie van Fontys Hogeschool voor de Kunsten borgt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. De toetscommissie van Docent Muziek ziet actief toe op de kwaliteit van (de ontwikkeling van) de toetsen en de resultaten daarvan. (Zie verder onder het kopje 'examencommissie').
- Discussiegevallen worden door meerdere beoordelende docenten besproken.

- De Onderwijs- en Examenregeling (OER) beschrijft welke normen, regels, procedures er gelden ten aanzien van toetsing en examinering.

Het auditteam heeft zelf een steekproef van toetsen bekeken. Uit de bestudeerde toetsen blijkt een aantoonbare opbouw in complexiteit over de jaren heen. Het panel is positief over de toetsen, een aantal ervan vindt het panel uitstekend opgezet. De toetsen sluiten aan bij hbo-bachelorniveau, zo stelt het panel vast. Per vak is er een beoordelingsformulier aanwezig met verschillende competenties en criteria. Het panel constateert na het bekijken (op schrift en video) van diverse toetsen, dat de toetsing van zowel vaardigheden als theorie op nauwkeurige wijze gebeurt aan de hand van uitgewerkte criteria. Het panel vraagt de opleiding wel te kijken naar de uitwerking van het criterium 'innovatie' bij het Atelier. Het is het panel niet duidelijk wat hier precies mee wordt bedoeld. Het is raadzaam ervoor te zorgen dat een dergelijk criterium niet multi-interpretabel is.

Examencommissie
Het auditteam heeft geconstateerd, dat de examencommissie een stevige en deskundige rol vervult in de borging van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. De examencommissie heeft gezag en is goed georganiseerd.

Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK) heeft een centrale examencommissie met daaronder beleidskamers per sector. De voorzitters van de beleidskamers hebben zitting in de centrale examencommissie. De centrale examencommissie kent een onafhankelijk voorzitter en een ambtelijk secretaris. In de commissie zit ook een lid met toetsexpertise. De leden van de beleidskamers zijn afkomstig van de afzonderlijke opleidingen. Elke opleiding levert één lid.

De examencommissie heeft de afgelopen jaren al veel zaken aangepakt. Zo is er bijvoorbeeld hard gewerkt aan het vrijstellingenbeleid. Dat is nu goed op orde en duidelijk voor alle betrokkenen (docenten en studenten). Ook is er fors ingezet op professionalisering van docenten op het gebied van toetsen en beoordelen, o.a. via cursussen waarmee de docenten de Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO) kunnen behalen. Daarin is de Basis Kwalificatie Examinering (BKE) opgenomen. Dat zijn sterke punten.

De beleidskamers wijzen jaarlijks de examinatoren aan op basis van vastgelegde criteria. Bij gebleken ongeschiktheid trekt de commissie de bevoegdheid tot het afnemen van examens door een docent weer in. Het is goed dat de commissie daarop zo scherp let. Daarnaast behandelt de commissie de verzoeken van studenten om de zogenoemde 'compositieminor' te mogen volgen.

Het panel stelt vast dat de commissie in control is. Het rondmaken van de PDCA-cyclus behoeft nog enige aandacht. De examencommissie vertelde dat zij goed de vinger aan de pols gaat houden ten aanzien van het implementeren van voorstellen van de commissie door het management. Het auditteam beveelt de commissie in dit verband aan ook te monitoren of de ingezette veranderingen in het curriculum - bijvoorbeeld met betrekking tot het verwerven van onderzoeksvaardigheden - het gewenste effect hebben. Tevens zou de commissie meer gebruik kunnen maken van de bevindingen van de – door de examencommissie aangewezen - externe examinatoren met betrekking tot het gerealiseerde niveau en deze bevindingen gebruiken bij de analyse om terug te blikken. Daarnaast gebeurde/gebeurt nog veel impliciet. Weinig is nog vastgelegd, zo schrijft de commissie zelf in haar jaarverslag. Het auditteam heeft er echter vertrouwen in dat de commissie voortvarend verder gaat op de reeds ingeslagen weg.

De opleiding Docent Muziek heeft een eigen toetscommissie, waarin de studieleider, de medewerker kwaliteitszorg en twee docenten plaats hebben. De toetscommissie ziet toe op de kwaliteit van de ontwikkeling van de toetsen en op het juiste gebruik van de beoordelingsformulieren. De toetscommissie controleert vooraf de toetsen van nieuwe programmaonderdelen. Reeds bestaande toetsen controleert zij steekproefsgewijs. Op basis van analyses en studentenevaluaties - en soms ook steekproefsgewijs - wordt bepaald welke toetsen achteraf aan een controle worden onderworpen. De toetscommissie brengt periodiek verslag uit aan de examencommissie over de wijze waarop de opleiding invulling geeft aan het geformaliseerde toetsbeleid.

De Examencommissie neemt het initiatief voor het uitvoeren van analyses. Het panel juicht het toe dat dergelijke analyses worden uitgevoerd. Het is belangrijk om deze analyses vast te leggen, verbeteringen te implementeren en deze vervolgens ook weer te analyseren op de effecten.

Afstuderen
Het afstuderen bij Docent Muziek beslaat het gehele vierde jaar. De studenten moeten middels verschillende producten aantonen te voldoen aan de vereiste competenties op hbo-bachelorniveau. Dit doen zij door middel van:

- Beroepsgeoriënteerde projecten: a. studenten moeten een subsidieaanvraag opzetten en indienen voor een zelfgekozen project binnen de cultureel educatieve sector, b. studenten moeten naar aanleiding van een vacature een sollicitatiebrief schrijven en zich presenteren in een gesprek, c. de studenten bezoeken twee muziek-educatieve organisaties in Amsterdam tijdens een excursie, ze bereiden zich voor en maken een verwerkende opdracht als reflectie (3 EC).
- Stageverslagen van bovenbouw- en blokstage: in het vierde jaar heeft de student de vrije keuze, maar hij dient wel een gedeelte van de stage te besteden aan de bovenbouw van het voortgezet onderwijs (havo, vwo, muzieklessen, CKV en/of Kunst Algemeen. De student werkt tijdens deze stages ook aan een afstudeeropdracht. De praktijkscholing wordt afgesloten met een blokstage in een werkveld (of werkvelden) naar keuze.
- Afstudeeronderzoek: de student zet zelfstandig een onderzoek op en voert dit uit. Het onderzoek heeft betrekking op aspecten van de eigen (toekomstige) beroepspraktijk over een onderwerp op het gebied van muziekeducatie. Hiervoor wordt een grondige literatuurstudie gedaan en minstens één ander onderzoeksinstrument toegepast, en worden de verzamelde onderzoeksgegevens verwerkt in een goed gestructureerd onderzoeksrapport. Wezenlijk onderdeel van dit onderzoeksrapport is een vertaling van het onderzochte naar de praktijk (10 EC).
- Beroepsgeoriënteerde productie: de studenten verzorgen samen een openbaar concert van minimaal 90 minuten i.s.m. ensembles van binnen of buiten de academie. Het is de bedoeling dat de student alle vergaarde kennis en vaardigheden van de verschillende programmalijnen bijeen laat komen. De student demonstreert in groepsverband en solo het creërend, ambachtelijk, samenwerkings- communicatief, omgevingsgericht en reflectief vermogen op niveau 3 (3 EC).
- Musiceerexamen: de student verzorgt zelf een recital met daarbij komende aspecten als techniek, decoratieve omlijsting, medespelers, etc. (12 EC).
- Portfolio: de student moet kunnen reflecteren op de eigen ontwikkeling en doet dit middels een gesprek over het door hem opgestelde portfolio. Dit onderdeel levert geen studiepunten op, maar is wel voorwaardelijk.

Weging en Oordeel
Het auditteam is van oordeel dat de opleiding op een valide, betrouwbare en inzichtelijke wijze toetst en beoordeelt met behulp van een passende mix aan toetsvormen. Zoals de opleiding zelf ook aangeeft, is de introductie van meer geïntegreerde toetsvormen mogelijk en wenselijk.

Het auditteam heeft zelf enkele van de huidige toetsen bekeken en vastgesteld dat deze toetsen hbo-bachelorniveau representeren. Het afstuderen bestaat uit verschillende onderdelen, die met elkaar de beoogde eindkwalificaties afdekken.

De examencommissie borgt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. De commissie heeft gezag, is goed georganiseerd en heeft in de afgelopen jaren veel zaken verbeterd. Het is belangrijk dat de commissie doorgaat op de ingeslagen weg. De toetscommissie vervult een belangrijke rol in het actief toezien op de kwaliteit van het toetsen en beoordelen.

Het auditteam beoordeelt de opleiding Docent Muziek op basis van de bovengenoemde positieve punten, met inachtneming van een enkel verbeterpunt, met een 'goed' voor standaard 3.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren
De opleiding onderhoudt goede contacten met haar alumni. Tweejaarlijks organiseert Docent Muziek een werkveldconferentie waar ook alumni voor worden uitgenodigd. Een recente ontwikkeling is de organisatie van een alumni-event. In oktober 2015 is hiervan de eerste editie georganiseerd, die bovendien heeft geleid tot de geboorte van een alumni-klankbordgroep. Deze klankbordgroep zal een aantal maal per jaar bijeen gaan komen en kan vergeleken worden met een werkveldadviesraad.

De alumni van de opleiding kunnen goed hun weg vinden in het werkveld. Tijdens het gesprek met het panel geven zij aan dat "de opleiding opleidt om op verschillende plekken terecht te komen; binnenschools en buitenschools, alle leeftijden". Dat vinden zij de kracht van de opleiding, omdat je daardoor flexibel bent, een betere docent wordt en makkelijker een baan vindt.

Een aantal alumni hebben een gemengde beroepspraktijk. Zo werkt één alumna als docent in zowel het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs als in het hbo. Een andere alumna is naast zangeres en actrice, ook zangdocente. Zij geeft les in binnen- en buitenland, vooral in het buitenschoolse circuit, op het vlak van talentontwikkeling.

Daarnaast stromen jaarlijks een aantal studenten door naar een masteropleiding. Dit vindt het panel ook een indicatie voor het gerealiseerde niveau.

De oud-studenten vinden het goed te horen dat de opleiding werk maakt van internationalisering. Een aantal van hen had zelf graag naar het buitenland gewild. Een van hen heeft dat na haar studie ook gedaan. Zij geeft aan dat het goed is om de cultuur van een ander land te leren kennen en dat dat ook goed is voor je eigen ontwikkeling en inspiratie. Het panel onderschrijft dit. De alumni vertellen dat wereldmuziek wel aan de orde kwam in de opleiding, maar omgaan met verschillende culturen niet zozeer.

Eigen oordeel auditteam gerealiseerd niveau
Het panel heeft van 15 studenten, afgestudeerd in 2013-2014 en 2014-2015 afstudeeronderzoeken (inclusief ingevulde beoordelingsformulieren) bekeken. De selectie van de afstudeerwerken is bepaald aan de hand van een gestratificeerde selectie met een spreiding in de beoordelingen gegeven door de examinatoren. Een overzicht van de bekeken eindwerken is opgenomen in Bijlage III. De selectie is gemaakt door het panel op basis van een overzicht van de opleiding, waarin alle afstudeerwerken van de afgelopen periode zijn opgenomen.

Daarnaast heeft het panel van een aantal van deze studenten ook de andere producten bekeken die behoren tot het afstuderen. Het gaat hierbij om beroepsgeoriënteerde projecten, stageverslagen uit het vierde jaar en video's van de beroepsgeoriënteerde productie en het musiceerexamen. Van een aantal studenten was ook het portfolio aanwezig, waarin studenten verschillende producten en verslagen hebben opgenomen.

Het auditteam is van oordeel dat de afstudeeronderzoeken en de overige bekeken producten, alle minimaal voldoen aan de basiskwaliteit die van een hbo-bachelorstudent bij het afstuderen verwacht mag worden. De becijfering van de eindwerken is in de ogen van het auditteam aan de hoge kant. Het auditteam beoordeelde de werken van de studenten, gebruikmakend van de beoordelingssystematiek van de opleiding, over het algemeen lager dan de cijfers die zij van de opleiding hebben gekregen. Het panel heeft bij sommige werken enige twijfel over de relevantie, maar dit neemt niet weg dat het de werken als voldoende beoordeelt.

Op basis van de review van afstudeerwerken merkt het panel op dat sommige studenten nog wat moeite hebben met het opzetten van onderzoek. Dit hing in de meeste gevallen samen met de relevantie of de onderzoekbaarheid van de onderzoeksvraag. Net als de opleiding zelf, is ook het panel van oordeel dat de onderzoeksvaardigheden van studenten in dat opzicht nog verder ontwikkeld kunnen worden. Zoals al onder standaard 2 is beschreven, is de opleiding momenteel bezig met de ontwikkeling en introductie van een onderzoekslijn in het curriculum. Dit moet de komende jaren leiden tot een kwaliteitsverhoging van het (afstudeer)onderzoek. Ook in de begeleiding van de afstudeerders is het mogelijk om meer te sturen op goed onderzoek op hbo-bachelorniveau.

Het panel heeft ook van de andere afstudeerproducten enkele exemplaren bekeken. De beroepsgeoriënteerde projecten zijn op orde, evenals de portfolio's. Het panel was onder de indruk van de stageverslagen. De video's van afstudeerpresentaties bevestigen het beeld dat het panel ook tijdens de audit kreeg dat studenten heel goed kunnen zingen, ook in ensemble. Instrumentaal – als hoofdinstrument – blijven de kwaliteiten iets achter ten opzichte van het hoge niveau van zang, maar niettemin is het panel van mening dat de studenten blijk geven van voldoende artistieke ontwikkeling op hun instrument.

Weging en Oordeel
Het panel is over het algemeen tevreden over de kwaliteit van de afstudeeronderzoeken, waarbij goed opgezet en uitgevoerd praktijkonderzoek de onderzoeken nog naar een hoger niveau zou kunnen tillen. De beroepsgeoriënteerde projecten, stageverslagen, de beroepsgeoriënteerde productie, het musiceerexamen en de portfolio's getuigen ook van hbo-bachelorniveau. Daarnaast vinden afgestudeerden over het algemeen vrij snel een baan en beschikken zij over de juiste kennis en vaardigheden om hun weg te vinden in het werkveld. Al met al komt het panel daarmee tot het oordeel 'voldoende' voor standaard 4.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Met het landelijk opleidingsprofiel en het landelijk beroepsprofiel als uitgangspunt, beschikt de opleiding over een relevante set van beoogde eindkwalificaties, verder uitgewerkt in prestatie-indicatoren. Hiermee stelt de opleiding studenten in staat na hun studie succesvol aan de slag te gaan in de beroepspraktijk. Aandacht voor het ontwikkelen van een uniek profiel van de Tilburgse opleiding is gewenst. De beoogde specialisaties kunnen hierin een rol spelen, evenals het goede niveau van het vocale onderwijs.

Het programma is samenhangend, gericht op de praktijk en sluit aan bij de behoeften in het regionale werkveld. De Kennisbasis Docent Muziek is verankerd in het programma. Onderzoeksonderwijs is momenteel impliciet aanwezig in het programma. De opleiding is bezig met een onderzoeksleerlijn die op korte termijn verder uitgewerkt en geïmplementeerd wordt. Op het gebied van internationalisering heeft de opleiding nog geen expliciete doelstellingen beschreven. De opleiding beschikt over een gemotiveerd en kundig docententeam, dat het curriculum op adequate wijze tot uitvoer brengt. De (muziek)faciliteiten zijn van uitstekende kwaliteit.

De opleiding hanteert een functionele en valide mix aan toetsvormen, passend bij het type opleiding. De examencommissie en de toetscommissie voeren hun taken op gepaste wijze uit en zijn 'in control'.

Het panel is over het algemeen tevreden over de kwaliteit van de afstudeerproducten, –producties en –onderzoeken. Meer aandacht voor het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden is noodzakelijk.

Het panel geeft een 'goed' voor standaard 2 en 3 en een 'voldoende' voor standaard 1 en 4. Met inachtneming van de regels van de NVAO komt het panel voor de opleiding als geheel tot het oordeel 'voldoende'.

Het panel adviseert de NVAO om de hbo-bacheloropleiding Docent Muziek van Fontys Hogescholen opnieuw te accrediteren voor een periode van zes jaar.

6. AANBEVELINGEN

Het panel adviseert de opleiding om, in het kader van internationalisering, eens te kijken naar muziekonderwijs in het buitenland. Juist omdat de Nederlandse vorm en inhoud van muziekonderwijs verschilt van bijvoorbeeld de Belgische of Duitse opzet, is het interessant om deze systemen en inhouden met elkaar te confronteren. Dit is niet alleen voor de docenten van belang, maar ook studenten zullen nieuwe inzichten opdoen door het muziekonderwijs in andere landen te bestuderen, zo verwacht het panel.

Het panel moedigt de opleiding aan om een heldere visie te ontwikkelen met betrekking tot (praktijk)onderzoek en onderzoeksvaardigheden. Het panel juicht het plan van de opleiding toe om een onderzoekslijn te ontwikkelen die ondersteunend is voor de andere programmalijnen - in het bijzonder Beroepspraktijk en Docentschap - maar die tevens op gestructureerde wijze leidt tot de verdere ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden. Hierbij aansluitend raadt het panel aan om aansluiting te zoeken bij één of meerdere lectoren/lectoraten. Het hoeft hierbij niet noodzakelijkerwijs te gaan om een lector op het gebied van de kunsten. Het ligt misschien net zo voor de hand om de samenwerking op te zoeken met een lector/lectoraat buiten FHK, op het gebied van educatie, ondanks dat deze zijn gepositioneerd binnen andere hogescholen van Fontys (o.a. Fontys Lerarenopleiding Tilburg).

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen hbo-bachelor opleiding Docent Muziek - voltijd	
Standaard	**Oordeel**
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	Voldoende
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing	Goed
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende
Algemeen eindoordeel	**Voldoende**

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding Muziek– Fontys Hogescholen – 24 en 25 mei 2016

Opleiding Docent Muziek
Opleiding Muziek – Conservatorium / Muziektheater
Opleiding Muziek - Rockacademie

Dag 1: visitaties Conservatorium en Muziektheater (panel 1) en Docent Muziek (panel 2)

	Opleiding Muziek-Cons/Muth Panel 1	**Opleiding Docent Muziek panel 2**	
8.30 – 10.00	Ontvangst Materiaalbestudering Showcase Cons en Muth	Ontvangst Materiaalbestudering Showcase Docent Muziek	
10.00 – 11.00	Gesprek met management FHK en sector Muziek (panels 1 en 2)		
11.00 – 11.45	Gesprek met docenten Cons en MuTh	Gesprek met studenten Docent Muziek	
11.45 – 12.30	Spreekuur Muziek / Docent Muziek		
12.30 – 13.30	Lunch, inzien materiaal en rondleiding		
13.30 – 14.15	Gesprek met studenten Cons en MuTh	Gesprek met docenten Docent Muziek	
14.15 – 15.00	Gesprek met alumni en werkveldvertegenwoordigers Cons en MuTh	Gesprek met alumni en werkveldvertegenwoordigers Docent Muziek	
15.00 – 15.15	Pauze		
15.15 – 16.15	Presentaties studenten Muziek (Cons & MuTh) en Docent Muziek		
16.15 – 17.00	Gesprek met examencommissie (panels 1 en 2)		
17.00 – 18.00	Overleg panel (en evt pending issues)		
18:00 – 18.30	Terugkoppeling naar management (opleiding Docent Muziek)		

Dag 2: visitatie Fontys Rockacademie (panel 1)

	Panel 1 (met Rockacademie-specialist[en] toegevoegd)	
08.45 – 10.00	Ontvangst Materiaalbestudering Showcase Rockacademie	
10.00 – 10.45	Gesprek met opleidingsmanagement RA	
10.45 – 11.30	Gesprek met studenten	
11.30 – 12.15	Gesprek met docenten	
12.15 – 13.30	Lunch, inzien materiaal	
13.30 – 14.15	Gesprek met werkveld en afgestudeerden	
14.15 – 16.00	Rondleiding / openbare lessen / presentaties /evt extra gesprekken / pauze	
16.00 – 16.30	Overleg panel (en evt pending issues)	
16.30 – 17.15	Terugkoppeling naar management (opleiding Muziek - Conservatorium, Muziektheater & Rockacademie)	

Gesprekspanels visitaties Muziek en Docent Muziek
Fontys Hogeschool voor de Kunsten Tilburg
Dinsdag 24 en woensdag 25 mei 2016

Panelleden

Docent Muziek (in E0.03/0.04)
- Dhr. G.J. Stoltenborg, voorzitter
- Mevr. M. Wüst
- Dhr. T. de Baets
- Dhr. I. Jepma

Mevr. I.A.M. van der Hoorn, secretaris

Muziek (in E0.01/0.02)
- Dhr. W.G. van Raaijen, voorzitter
- Dhr. A. Craens
- Dhr. B.J.J. Palinckx (dag 1)
- Dhr. P.L. Perquin (dag 2)
- Mevr. L. Vos

Mevr. C. G. Versluis, secretaris

Management FHK, B Muziek (Conservatorium, Muziektheater, Rockacademie) en B Docent Muziek

Karen Neervoort (directeur Fontys Hogeschool voor de Kunsten)
Raf De Keninck (sectorleider Muziek)
Martyn Smits (studieleider Conservatorium)
Yvonne van de Pol (studieleider Muziektheater)
Hans van den Hurk (studieleider Rockacademie)
Gerard Boontjes (studieleider Docent Muziek)

Examencommissie FHK

Anton Neggers (vz. beleidskamer FHK)
Martien Maas (vz. uitv. kamer Muziek, lid beleidsk. FHK)
Chantal Rothkrantz (lid uitv. kamer Rockacademie)
Jos Pijnenburg (lid uitv. kamer Docent Muziek)
Diana Bartelink (lid uitv. kamer Muziektheater)

Conservatorium/Muziektheater

Docenten

Conservatorium
Andreas van Zoelen (hoofdvak saxofoon, kamermuziek, mentoraat)
Aart Strootman (theorie, onderzoek)
Louis Buskens (directievakken, projecten, mentoraat)
Marc van Rooij (hoofdvak contrabas LM, ensembles LM, educatie)
Paul Weiling (hoofdvak saxofoon LM, ensembles LM, lid OC)
Martien Maas (correpetitie)
Tijn Vaes (theorie, onderzoek)
Muziektheater
Harry Ruijl (docent zang)
Marc Krone (docent dramavakken, conceptcoach afstuderen)
Diana Bartelink (slb)

Studenten

Conservatorium
Michelle van Malsen (jr 1 piano)
Enide Lebrocquy (jr 2 solozang)
Piotr van de Werff (jr 2 piano)
Cathinca Porsius (jr 2 fluit)
Hanna van Rooijen (jr 3 solozang)
Sjoerd van Eijck (jr 4 piano LM)
Koen Smits (jr 4 trompet LM)
Muziektheater
Céline Janssen (jaar 1 klassiek)
Michelle Nijenhuis (jaar 3 regulier, lid OC)
Nick van Kuipers (jaar 4 klassiek)

Werkveld/alumni

Conservatorium
William Schaffels (alumnus hafa-directie)
Rianne Wilbers (alumna solozang)
Bart van Dongen (audio kunstenaar: musicus, componist)
Merijn Bisschops (coördinator en programmeur De Link, Tilburg)
Trudie Stalpers (adj. directeur schouwburg De Kring, Roosendaal)
Muziektheater
Koen van Dijk (regisseur)
Vincent van den Elshout (regisseur)
Nandi van Beurden (alumna Muziektheater)
Pien van Gerven (alumna Muziektheater)

Docent Muziek

Docenten

Hans van den Brand (coördinator docentschap, docent muziekdidactiek, internationalisering)
Chris van de Kuilen (docent piano, slb)
Mark Reijnen (coördinator/docent muziektheorie en historie, afstuderen, onderzoek)
Emiel Scholsberg (docent poppracticum/gitaar)
Stan Bakermans (docent muziektheorie)
Liza Hendriks (docent onderwijskunde, stagecoördinatie)
Sofie Dirkx (docent zang, coördinator musiceren)

Studenten

Jelle Ruijssenaars (jaar 1, lid OC)
Laura Lijbers (jaar 1)
Sil van den Hout (jaar 2)
Vera Keijsers (jaar 2)
Vivianne Dubbelman (Jaar 3)
Bob van Haaren (jaar 3)
Karen Veeneman (jaar 3)
Eveline Sand (jaar 4, lid OC)
Amber Zwanenberg (jaar 4)
Anniek Pollkläsener (jaar 4)

Werkveld/alumni

Anne-Marijn Smulders (zangdocent, actrice)
Max van Alphen (beleidsmedewerker Kunstbalie Tilburg)
Suzanne Kratsborn (docent pabo, lid Netwerk Muziek Pabo)
Robin Brugman (Cultlab, docent PO)
Imke Hoevenaars (alumna, docent pabo-VO)
Ezra van Nassauw (alumnus, muzikaal leider-zanger-arrangeur)
Jaap Pasmans (directeur Steve Jobs School)

Rockacademie

Docenten

Will Maas (docent skills keyboards, module muzikant in act, alumnibeleid, leerarr. Music)
Chantal Rothkrantz (afstuderen alg., internationalisering, slb)
Gerdien Visser (kennisonderwijs, leerarr. Education, internationalisering)
Alexander Beets (kennisonderwijs, leerarr. Business)
Benjamin Kuijten (docent skills Music Production)
Johan Hendrikse (docent skills keyboards, skills band, leerarr. skills community)
Charles Nagtzaam (slb, docent skills bas)
Koen Lieckens (slb, docent skills drums, skills band)
Egbert Derix (docent skills keyboards, communicatie & analyse, lid OC)

Studenten

Casper Abeln (jaar 1 drums)
Vincent de Raad (jaar 3 bas)
Kevin Huizing (jaar 3 music production)
Nick Jongejan (jaar 3 gitaar)
Ewoud van der Kamp (jaar 3 gitaar)
Steven de Cock (jaar 3 gitaar)
Thomas Pieters (jaar 4,songwriting)
Sophie Driebeek (jaar 4 vocals)

Werkveld/alumni

alumni
Stephan van Staveren
Laurens Huttinga
Stefan van Leijsen
Isabelle Hamer
Remco Hazenwinkel
Kasper vd Voort
Marjolijn Dokter
Werkveld
Robert de Lorijn (events, concerts, festivals, theatre)
Ruud Jolie (gitarist)

Werkwijze
Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijdvarianten van de afstudeerrichtingen.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Tijdens het locatiebezoek heeft het auditteam ook een aantal presentaties van studenten van Docent Muziek (op video) bekeken en een gedeelte van een les bijgewoond.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd/beluisterd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken' en een drietal eindexamenpresentaties live bijgewoond.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels
Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische reflectie Docent Muziek
- Kennisbasis Docent Muziek 2012
- Competentieset KVDO
- OER Docent Muziek 2015-2016
- Personeelsoverzicht AME 2015-2016
- Schematisch overzicht opleidingsprogramma Docent Muziek
- Onderwijsconcept Docent Muziek 2015-2016
- CLOTS Docent Muziek
- Literatuurlijst Academie voor Muziekeducatie 2015-2016
- Onderzoekslijn AME 2015-2016
- AMe – visie op contacten met het werkveld (18-01-2016)
- Organigram FHK (08-06-2015)
- Verslagen van peer reviews (juni 2015 en oktober 2015)
- Concept programma en verslag opbrengst alumni-evenement Thanks for Sharing
- Studiehandleidingen van alle modules (jaar 1 t/m 4) in het programma van Docent Muziek
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen. Het panel heeft vele toetsen kunnen bekijken, waaonder:
  - Programmalijn Beroepspraktijk, stageproject – studiehandleiding, verslag + beoordeling
  - Programmalijn Docentschap, kennistoets literatuur en Muziekles PO – studiehandleiding, verslag + beoordeling
  - Programmalijn Musiceren – toetsmateriaal Musiceren Vocaal jaar 2
  - Programmalijn Muziektheorie en Historie – toetsmateriaal van Algemene Muziekleer jaar 1, Harmonieleer jaar 2, Solfège jaar 2, Praktische schrijftechnieken jaar 3 en jaar 4
- Jaarverslag examencommissie
- Verslag opleidingscommissie
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft het volgende palet van eindwerken bekeken[12]:

Aantal	Studentnummer
Collegejaar 2013-2014	
1	2172799
2	2135017
3	2133430
4	2116794
5	2144928
Collegejaar 2014-2015	
6	2171209
7	2171995
8	2160476
9	2168439
10	2168357
11	2114630
12	2137248
13	2155199
14	2172339
15	2160831

[12] Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Expertise / Panelleden	Auditing en kwaliteitszorg	Onderwijs en toetsing	Werkveld	Vakinhoud	Internationaal	Studentzaken
voorzitter Drs. G.J. Stoltenborg	x	x				
deskundige Dr. T. De Baets	x	x	x	x	x	
deskundige Drs. M. Wüst	x	x	x	x	x	
studentlid I. Jepma						x

secretaris I.A.M. van der Hoorn	x					

Korte functiebeschrijvingen
De heer Stoltenborg is senior adviseur bij Hobéon en veelvoudig betrokken geweest bij audits, waaronder accreditatieaudits in het domein van het kunstvakonderwijs.
De heer De Baets is docent en coördinator van de opleiding muziekpedagogiek aan LUCA School of Arts, Leuven, België. Momenteel is hij Vice President (2015-2017) van de European Association for Music in Schools (EAS).
Mevrouw Wüst is sinds 2007 studieleider van de master Kunsteducatie bij AHK en heeft daarbij de volledige eindverantwoordelijkheid voor alle aspecten van de opleiding. Daarnaast vertegenwoordigt zij de AHK in het KVDO (netwerk Kunstvakdocentenopleidingen).
De heer Jepma is tweedejaarsstudent Docent Muziek aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht.

Mevrouw Van der Hoorn is NVAO gecertificeerd secretaris d.d. maart 2013.

Op 21 maart 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleiding Docent Muziek, van Fontys Hogescholen, onder nummer 004548.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Hobeon

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl
I www.hobeon.nl